

Nestgelegenheid voor boerenzwaluw

Instructies (bron: Vivara)

De boerenzwaluw is een graag geziene zomergast in onze Lage Landen. Hij accepteert graag uw hulp maar de boerenzwaluw is een binnenbroeder en dus een buitenbeentje. Wil het daadwerkelijk tot broeden komen, houd u dan rekening met het volgende:

- Vanaf begin april een (halve) deur, raampje (of speciaal “vlieggat”) van stal of schuur openhouden, zodat de boerenzwaluwen permanent toegang hebben tot de nestruiimte. Zorg voor een vrije “aanvliegroute”.
- De boerenzwaluw broedt als enige zangvogel liefst binnen en geeft de voorkeur aan relatief kleine, beschutte ruimten*. Het hulpplankje of kunstnest moet op een min of meer “verborgen” plaats worden opgehangen, liefst in het schemerdonker vanwaar de zwaluwen naar het licht van een open deur of open raam kunnen kijken.
- Plaats geen kunstnest op een tochtige plek; aan tocht hebben ze een hekel!
- Tussen nest en zoldering ongeveer 15 cm ruimte houden, anders kunnen de ouders hun jongen niet goed voeren en kunnen de jongen hun vleugelspieren niet oefenen bovenop de nestrand, vlak voordat zij uitvliegen.
- Bied geen nestgelegenheid aan onder een plat, niet geïsoleerd dak; door de enorme hitte die daar vlak onder kan ontstaan door zonnestraling, leggen de jongen het loodje!
- Er moeten modderplaatsen in de onmiddellijke omgeving van de nestruiimte aanwezig zijn, hetzij van nature, hetzij aangelegd. Op die manier verliest de boerenzwaluw niet de in hun genen opgeslagen “kennis en kunde” voor het bouwen van een nest. Bovendien is het heel erg leuk om te zien hoe een zwaluw dat doet: het verzamelen van modder!
- Hang geen lijmstrips tegen vliegen in de nestruiimte; het leed is níet te overzien wanneer hun vleugels ermee in aanraking komen! Bovendien bestaat er geen betere en milieuvriendelijker insectenbestrijder dan de boerenzwaluw; per seizoen vangt één boerenzwaluw 500.000 vliegende insecten! Een zwaluwgezin met gemiddeld twee legsels ruimt minstens vijf miljoen insecten op!
- Mocht er in de laatste (dat wil zeggen de derde) week dat de kuikens nog in het nest zitten, overlast worden ondervonden door de uitwerpselen die ze vanaf dat moment zelf “netjes” over de rand laten vallen, leg dan wat kranten op die plek neer – doe deze eventueel in een laag kistje - of strooi wat zand onder het nest. Over fietsen, auto of grasmaaier kan een oud douchegordijn dienst doen of een stuk landbouwplastic.
- Door waslijndraad of een touw te spannen tussen gebouwen, bomen of een pergola, liefst in de onmiddellijke omgeving van de nestruiimte, bewijst u niet alleen de jongen en hun ouders een dienst maar u krijgt er zelf heel veel kijkplezier door. De jongen zitten er buiten bereik van katten op de uitkijk, hun ouders kunnen hen vliegensvlug voeren, ze kunnen al wachtend de omgeving goed in zich opnemen en als er onraad dreigt, zitten ze zo in hun veilige nest.

U steunt ons werk voor slechts € 15.- per jaar: word lid!

**Haagse Vogelbescherming (HVB) en Vogelopvang “De Wulp”
Heliotrooplaan 15
2555 MA Den Haag**

Contact: info@haagsevogels.nl

Websites: www.haagsevogels.nl en www.vogelopvangdewulp.nl

Giften: IBAN NL 12 INGB 0003 58 61 85

Zie ook de zeer uitgebreide informatie van Wikipedia

De **boerenwaluw** (*Hirundo rustica*) is een vogel die tot de familie zwaluwen (Hirundinidae) behoort. Het is de meest wijdverspreide soort van deze familie; het verspreidingsgebied beslaat vrijwel de hele wereld, waarbij er zeven ondersoorten worden onderscheiden. De boerenwaluw is een opvallende verschijning door zijn blauwzwarte verenkleed met lange buitenste staartveren en door zijn grote wendbaarheid in de vlucht tijdens de jacht op vliegende insecten.

Een groot deel van zijn leven brengt de boerenwaluw in de lucht door. Het is een trekvogel die grote afstanden aflegt. De boerenwaluw overwintert in Afrika, Zuid-Amerika of het zuiden van Azië, waarna hij in de lente naar Europa, Noord-Amerika of het noorden van Azië trekt voor de voortplanting. De boerenwaluw broedt in landelijke gebieden met voldoende water. Koppels bouwen hun nest van modder vermengd met speeksel in allerlei menselijke bouwwerken, zoals schuren en bruggen. Ze brengen in het broedseizoen twee of drie broedsels groot, alvorens weer naar de overwinteringsgebieden te trekken.

Reeds duizenden jaren leeft de boerenwaluw in de nabijheid van de mens, zoals onder andere blijkt uit vermeldingen in de literatuur van de Oude Wereld. Als aankondiger van de lente wordt de boerenwaluw door veel boeren gezien als bringer van geluk, terwijl hij bij zeelieden symbool staat voor een veilige thuisvaart.

De vogel heeft een voorkeur voor het platteland als leef- en broedgebied, waarbij hij zijn nest onder andere bouwt in boerderijen, schuren en stallen.

Het lichaam van de boerenwaluw is slank en gestroomlijnd, de nek is erg kort en de vleugels zijn lang en smal. Hiermee is de boerenwaluw goed toegerust voor een lang verblijf in de lucht. De korte poten en kleine tenen hebben weinig spieren in vergelijking met die van andere vogelsoorten. De boerenwaluw rust relatief weinig en gebruikt de poten zelden om zich te ankeren, zoals bekend is van veel andere vogels. De korte snavel is geschikt voor het vangen van grote insecten en is aanzienlijk breder dan die van de meeste andere vogels die op vliegende insecten jagen.

De totale lichaamslengte van een volwassen mannetje, inclusief de uitstekende staartveren, is meestal 17 tot 19 centimeter. De lichaamslengte kan echter variëren van 14,5 tot 20 centimeter. De vleugelspanwijdte bedraagt 32 tot 34,5 centimeter en het gewicht ligt tussen de 16 en 22 gram. Het vrouwtje heeft veel kortere staartpenen en meestal een kleinere spanwijdte. Ze heeft daarentegen een grotere snavel en grotere poten en weegt gemiddeld meer dan een mannetje.

Het verenkleed aan de rug- of bovenzijde is zwart met een blauwe metaalglans en wit op de onder- of buikzijde en aan de onderzijde van de staart. De keel en het voorhoofd zijn steenrood gekleurd. Het kleurpatroon op de borst varieert; het kan dezelfde kleur als het verenkleed aan de bovenzijde hebben, maar het steenrood van de keel kan ook doorlopen, zodat de kleuren door elkaar lopen of de borst geheel steenrood is. Vrouwtjes hebben doorgaans een iets grotere keelvlak dan mannetjes. De onderzijde van de vleugels is grijswit met donkere slagpenen. Dankzij de lange buitenste vleugelpennen is de staart van de boerenwaluw diep gevorkt. Deze staartveren hebben zeer dunne punten en zijn twee tot zeven centimeter lang. Als de boerenwaluw vliegt spreidt hij zijn staartveren en wordt een rij witte vlekjes langs de rand van de staart zichtbaar.

De buitenste staartpenen zijn bij een mannetje aanzienlijk langer dan bij een vrouwtje, wat het bepalen van het geslacht vergemakkelijkt. Verder zijn bij vrouwtjes de blauwzwarte veren wat doffer van kleur en is de onderzijde van hun vleugels wat bleker.

Het juveniel van de boerenzwaluw lijkt sterk op een volwassen exemplaar, maar heeft wat kleine verschillen in het verenkleed. Zo zijn de donkere veren aan de bovenzijde bruiner en doffer, de lichte veren aan de onderzijde witter en de steenrode veren op keel en voorhoofd bleker. Bovendien heeft de juveniel nog niet de lange, diep gevorkte staartveren van een volwassen vogel.

De boerenzwaluw is een dagactieve, sociale vogel. De zwaluw leeft vrijwel het hele leven in groepen van soortgenoten; dergelijke groepen verschillen onderling sterk in omvang. De habitat bestaat uit open, landelijke gebieden. Het leven in een groep heeft voor de boerenzwaluw onder andere als voordeel dat roofvogels eerder worden opgemerkt en dat elk individu minder kans heeft om gegrepen te worden. Boerenzwaluwen komen bij elkaar om te rusten en te zonnebaden of om elkaar te helpen bij het verdrijven van eventuele belagers. Tijdens de trek vliegen boerenzwaluwen meestal in kleine groepen en soms alleen, maar ze rusten 's nachts in grote groepen bij elkaar.

Met uitzondering van enkele populaties trekken de boerenzwaluwen wereldwijd tweemaal per jaar tussen hun broed- en overwinteringsgebied. In Europa arriveren de eerste boerenzwaluwen aan het einde van januari; veel eerder dan de meeste andere zwaluwsoorten. De piek ligt tussen midden februari en midden maart, maar tot juni steken boerenzwaluwen nog de Middellandse Zee over. Europese boerenzwaluwen profiteren op hun trektocht naar het noorden van de vrijwel constante noordenwind; deze geeft hen lift en voert een groot aantal insecten in hun richting aan.

Wanneer de jongen uit het laatste broedsel zijn opgegroeid keren de boerenzwaluwen weer terug naar hun zuidelijker gelegen overwinteringsgebied. Dit doen ze niet alleen om de koude in de meer gematigde broedgebieden te vermijden; boerenzwaluwen zijn ook volkomen afhankelijk van insecten als voedselbron en deze komen 's winters in het broedgebied minder voor. Wereldwijd ligt de overwinteringsperiode van de boerenzwaluw tussen september en april. De trek naar de overwinteringsgebieden is, net als die naar de broedgebieden, over een lange periode verspreid. De eerste boerenzwaluwen uit Europa arriveren rond het begin van augustus in Afrika, de grootste trek vindt plaats in september en oktober, en de laatste groepen arriveren in december.

Zowel in de broed- als in de overwinteringsgebieden overnachten boerenzwaluwen in vaste roestplaatsen die vaak elk jaar opnieuw opgezocht worden. Regelmatig komt het voor dat een kolonie zijn roestplaats deelt met andere zwaluwsoorten, zoals de oeverzwaluw. Normaal gesproken verzamelen boerenzwaluwen zich rond hun roestplaats een uur voordat de zon ondergaat, maar bij slechte weersomstandigheden kan dit eerder zijn. De boerenzwaluwen vliegen schijnbaar doelloos rond tot de zon ondergaat, dan worden de zwermen vogels compacter alvorens ze in groepen neerstrijken. Door te rusten in een zo groot mogelijke groep lopen de boerenzwaluwen het minste risico om in de slaap verrast te worden door roofvogels en andere natuurlijke vijanden. Ondanks het feit dat er zoveel boerenzwaluwen dicht op elkaar zitten wordt er altijd enige afstand van elkaar gehouden, behalve als de nacht erg koud is. De roestplaats wordt weer groepsgewijs verlaten als de zon opkomt.

Tijdens het broedseizoen besteden paartjes veel aandacht aan hun jongen en zijn de kolonies in de roestplaatsen klein. De jongen groeien op in nesten gebouwd op beschutte plekken en de ouders rusten in de buurt. In de overwinteringsgebieden vormen boerenzwaluwen grotere kolonies rond hun roestplaatsen, soms met duizenden vogels. Overdag foerageren ze rond de roestplaats in een straal van ongeveer 50 kilometer. Tijdens periodes van aanhoudende droogte zoeken ze hun voedsel ook verderop.

Hoewel de boerenzwaluw een sociale vogel is, is hij soms weinig tolerant tegen zijn soortgenoten (en ook jegens andere zwaluwsoorten). Wanneer de boerenzwaluwen neerstrijken, bijvoorbeeld in hun roestplaats, rijzen er vaak conflicten over een favoriet plekje. Ook tijdens het broedseizoen komen conflicten veel voor, bijvoorbeeld wanneer vrouwtjes veren en ander geschikt nestmateriaal verzamelen. Wanneer de eieren zijn uitgekomen wordt het nest door het mannetje fel verdedigd tegen andere mannetjes.

Insecten maken ongeveer 99 procent van het dieet uit.¹ Net als de meeste insectenetende vogels, vangt de boerenzwaluw voornamelijk vliegende insecten. Doordat de boerenzwaluw zowel in zijn broedgebied als in zijn overwinteringsgebied profiteert van een overvloed aan vliegende insecten bestaat er slechts weinig voedselconcurrentie met soortgenoten of andere diersoorten. Bovendien jaagt de boerenzwaluw op grotere insecten dan de meeste andere vogels.

In tegenstelling tot de meeste zwaluwsoorten foerageert de boerenzwaluw voornamelijk erg laag, van vlak boven het maaiveld of het wateroppervlak tot zeven à acht meter hoogte. Op deze hoogte komen over het algemeen meer en grotere insecten voor dan hoger in de lucht.

Boerenzwaluwen jagen gewoonlijk in grote groepen, maar wanneer er voor jongen gezorgd moet worden, jagen koppeltjes getweeën. Ze verzamelen meestal enkele tientallen insecten in hun krop voordat ze terugkeren naar hun jongen in het nest.

Wanneer boerenzwaluwen zich klaarmaken voor de trek komen ze bijeen in groepen van soms wel duizenden exemplaren, om gezamenlijk op insecten te jagen en zo voldoende vetreserves op te bouwen. Aan het eind van de broedperiode is dit extra belangrijk, aangezien boerenzwaluwen die voor hun jongen hebben gezorgd veel gewicht hebben verloren. Rietbedden zijn een favoriete foerageerplaats omdat zich hier veel grote insecten bevinden. Bovendien bieden rietbedden een goede beschutting tegen roofvogels. Ook tijdens de trek blijft de boerenzwaluw zonder pauzes op insecten jagen. Ze kunnen slechts weinig vet opslaan en dat terwijl ze veel energie verbruiken tijdens de trek.

De boerenzwaluw heeft een sierlijke vlucht, waarbij hij snelle vleugelslagen regelmatig afwisselt met duik- of glijvluchten. Samen met het gestroomlijnde lichaam en de lange staart- en vleugelveren zorgt deze manier van vliegen ervoor dat de boerenzwaluw ongeveer veertig procent minder energie verbruikt dan een gemiddelde vogel van hetzelfde formaat. De snelheid is niet bijzonder hoog en varieert tussen de 4 en 19 meter per seconde, met een geschatte vleugelslag van 5 tot 9 slagen per seconde. Tijdens de trek spaart de boerenzwaluw energie uit door zo laag mogelijk over de grond en het water te vliegen, waarbij zijn gemiddelde snelheid rond de 12 meter per seconde ligt.

De boerenzwaluw is relatief rustig als hij overwintert, maar luidruchtig in het broedseizoen. Het mannetje zingt zowel tijdens de vlucht als wanneer hij is neergestreken en gebruikt zijn zang om vrouwtjes aan te trekken, om ze tot broeden aan te zetten en om rivaliserende mannetjes weg te houden. Het lied van het mannetje is een vrolijk, helder gekwetter dat klinkt als *tri-triet* en soms een frase beëindigt met een droog geknars, waarbij de laatste noot omhoog gaat. Vrouwtjes hebben een minder breed repertoire en laten enkel een simpel gekwetter horen.

De boerenzwaluw communiceert met zijn soortgenoten door zijn kenmerkende roep, een luid *wit* of *wit-wit* dat meerdere keren wordt herhaald. Als katten of andere roofdieren in de buurt zijn laat de boerenzwaluw een luid *siFLITT* horen, bij roofvogels is dat een luid *flitt-flitt*.

Boerenzwaluwen ruien over het algemeen vroeg in de overwinteringsperiode. Volwassen vogels in een goede lichaamsconditie zijn korter in de rui aangezien hun veren sneller aangroeien. Het verenkleed wordt het hele jaar door verzorgd, vooral in de rustmomenten. Boerenzwaluwen strekken hun vleugels uit of maken hun veren schoon door hun snavel door de veren te halen, waarbij ze vet uit hun stuitklier gebruiken. Moeilijk te bereiken plekken, zoals de kop en de nek, worden meestal in de vlucht behandeld; hiervoor reiken ze met hun poot over de vleugel heen.

Bij warm weer zoeken boerenzwaluwen de schaduw op, maar doen soms juist het tegenovergestelde. Vooral in de morgen komen boerenzwaluwen bij elkaar om gezamenlijk te zonnebaden. Meestal liggen ze voorover op de oppervlakte en spreiden ze de vleugels en staartveren wijd uit elkaar. Een zonnebad duurt meestal een aantal minuten, zelfs op hete oppervlakten.

De geslachtsrijpe mannetjes trekken eerder naar de broedgebieden dan de vrouwtjes en de jongere mannetjes. Zo hebben ze genoeg tijd om een geschikte nestplaats in een beschutte omgeving uit te zoeken. Wanneer een mannetje een plek heeft uitgekozen, laat hij dit aan de vrouwtjes weten door zijn zang en een cirkelvormige vlucht. Een mannetje dat succesvol was in het vorige broedseizoen vormt soms opnieuw een koppel met datzelfde vrouwtje. Mannetjes die in het broedgebied aankomen terwijl er al vrouwtjes zijn gearriveerd maken minder kans op nageslacht. De late aankomst kan voor de vrouwtjes een aanwijzing zijn voor een slechte conditie. Bovendien is de kans op een derde broedsel minder groot wanneer het nest pas laat wordt gebouwd.

Het succes van een mannetje dat op zoek is naar een partner hangt voor een groot deel af van het uiterlijk van zijn staartveren. Tijdens de hofmakerij spreidt hij daarom zijn staart, zodat het vrouwtje de staartveren goed kan bekijken. Instinctief weten vrouwtjes dat een mannetje met langere staartveren over het algemeen langer leeft en beter bestand is tegen ziektes. Bovendien zal zijn nageslacht ook het meest levensvatbaar zijn. Mannetjes met lange staartveren hebben ook grotere witte vlekken op de staart. Een derde factor waar het wijfje op let is de symmetrie van de staart. Asymmetrische staarten kunnen erfelijk zijn en het gevolg van incest of mutaties, maar ook andere factoren kunnen een lengteverschil in de buitenste staartveren veroorzaken, zoals slechte voeding, ziektekiemen of parasitisme

Koppels blijven tot het einde van het broedseizoen bij elkaar en werken nauw samen met het maken en verdedigen van hun nest. Toch zijn boerenzwaluwen niet strikt monogaam. Mannetjes paren met

vrouwtjes van andere koppels om meer nakomelingen te krijgen, en vrouwtjes paren regelmatig met andere, aantrekkelijke mannetjes dan hun partner om zo nakomelingen te krijgen die ook aantrekkelijker en dus succesvoller zullen zijn. Een mannetje bewaakt zijn vrouwtje opdat het niet wordt lastiggevallen door andere mannetjes en hij de vader zal zijn van de jongen in hun nest. Soms laat een mannetje misleidende waarschuwingsgeluiden horen om een paring tussen zijn partner en een ander mannetje te verstoren.

In gebieden waar zich veel goede nestplaatsen bevinden vormen boerenzwaluwen kleine kolonies, soms tot 3000 meter boven de zeespiegel. De tussenruimte tussen de nesten verschilt per gebied; in Europa is dit rond de vier à vijf meter, bij Noord-Amerikaanse nesten meestal minder dan drie meter. Wanneer de kolonie erg talrijk is worden de nesten soms dichter op elkaar gebouwd. Binnen een kolonie heeft elk broedpaar rond het nest zijn eigen territorium dat tussen de 4 en 25 vierkante meter groot is. Het wordt onder andere gebruikt om te broeden, te foerageren en te rusten, en wordt vooral door het mannetje fel verdedigd tegen andere mannetjes en natuurlijke vijanden.

Een nieuw nest wordt in vijf tot twaalf dagen door een koppel gebouwd. Oorspronkelijk bouwde de boerenzwaluw zijn nest voornamelijk tegen rotswanden en in grotten. Naarmate er meer menselijke bouwwerken verschenen ontstonden steeds meer alternatieven. Tegenwoordig kiest de vogel meestal voor makkelijk toegankelijke gebouwen of bouwt onder bruggen of afdaken. De boerenzwaluw is over het algemeen echter weinig kieskeurig wat de locatie betreft en nestelt zelfs succesvol op bewegende objecten, zoals boten en treinen.

Het komvormige nest wordt zodanig tegen balken of uitstekende delen geplaatst dat de ouders de ingang aan de bovenzijde makkelijk in een horizontale vlucht kunnen bereiken. In de bek verzamelen beide zwaluwen modder die ze vervolgens vermengen met speeksel en op de constructie aanbrengen. Als versterking gebruiken ze onder andere veren en plantaardig materiaal, zoals gras en algen. De binnenzijde wordt bedekt met zachte materialen als donsveertjes en haren van vee.

Aan het begin van het broedseizoen legt het vrouwtje ongeveer een week lang bijna elke dag één ei, meestal vroeg in de morgen tussen vier en acht uur. Het broedsel bedraagt gewoonlijk vier à vijf eieren, maar dit aantal kan variëren tussen de twee en acht. Een gemiddeld ei is 20 bij 14 millimeter groot en weegt ongeveer 1,9 gram. De schaal van het ei is wit en heeft een groot aantal rode en paarsbruine spikkels en vlekken. In Europa broedt het vrouwtje de eieren vrijwel alleen uit, maar in Noord-Amerika neemt het mannetje ongeveer een kwart van de broedtijd voor zijn rekening. Na 14 tot 19 dagen komen de eieren vrijwel tegelijk uit en worden de eierschalen door het vrouwtje uit het nest verwijderd.

De jongen komen blind en naakt uit het ei en wegen op dat moment tussen de 1,5 en 1,9 gram. Na ongeveer zes dagen gaan de ogen open en na tien dagen verschijnen de eerste veren. In twee weken is het gewicht toegenomen tot 22 tot 25 gram en zijn de jongen dus zwaarder dan een volwassen boerenzwaluw. Vervolgens verliezen de huid en de veren veel water en neemt het gewicht weer af. Juvenielen blijven 18 tot 23 dagen in het nest en worden gevoerd door beide ouders. Al snel leren de jongen het geluid van hun ouders herkennen en laten ze hun roep horen wanneer een van hen het nest nadert.

Het nest wordt door beide ouders beschermd tegen natuurlijke vijanden en vooral het mannetje zal zeer dicht naar een belager van het nest toe vliegen om deze te verjagen. Het nest wordt niet alleen belaagd door dieren op zoek naar voedsel, zoals katten of roofvogels, maar ook door huismussen. Het is regelmatig waargenomen dat deze de eieren vernietigen of de jongen doden, maar waarom ze dit doen is niet bekend.

Vrijgezelle mannelijke soortgenoten vormen een groter gevaar. Deze zijn erg competitief en in hun drang om nageslacht te kunnen verwekken doden ze geregeld de jongen in een nest. Het vrouwtje verlaat na de dood van haar kroost haar oude partner en paart met een ander, meestal met het mannetje dat haar nakomelingen omgebracht heeft. Mijten zijn ook een bedreiging voor de juvenielen en veroorzaken bloedingen en verzwakking van het immuunsysteem, vaak met de dood tot gevolg. Als een nest geïnfecteerd raakt, daalt de overlevingskans van het eerste broedsel van ongeveer 90 naar 65 procent.

In de broedperiode wordt doorgaans een tweede broedsel grootgebracht en soms zelfs een derde. Mannetjes uit het eerste broedsel helpen vaak hun ouders met het uitbroeden van de eieren en het verdedigen en repareren van het nest, dat vaak ook in latere jaren nog wordt gebruikt.

Nadat juvenielen het nest hebben verlaten, worden ze nog ongeveer een week lang door de ouders gevoerd. Bij het naderen van een van de ouders laten de jongen hun roep horen; ze houden zich echter

stil wanneer een andere boerenzwaluw nadert. Een boerenzwaluw is na 33 tot 35 dagen volgroeid, maar verliest zijn juveniele verenkleed pas tijdens de rui in het overwinteringsgebied.

Jonge boerenzwaluwen zijn meestal in het eerstvolgende broedseizoen al geslachtsrijp, al zal hun nest dan nog niet zoveel eieren bevatten als dat van oudere vogels. De mannetjes leven doorgaans langer dan de vrouwtjes en worden gemiddeld vier jaar oud.

De toename van de menselijke populatie is voor veel dieren een bedreiging, maar de boerenzwaluw kan goed uit de voeten met mensgemaakte biotopen. De toename van bebouwing en het kappen van bossen hebben geresulteerd in veel open vlakten met goede nestplaatsen, wat voor de boerenzwaluw een prima habitat is. De boerenzwaluw heeft namelijk een voorkeur voor open gebied met lage vegetatie en genoeg water in de buurt. Platteland met sloten en geïrrigeerde akkers biedt daarom ideale broedplaatsen, net als veel natuurgebieden. Hier zijn ook meestal goede nestlocaties te vinden, zoals schuren, duikers en kijkhutten. Dicht beboste of steile gebieden en dichtbebouwde locaties worden door de boerenzwaluw zoveel mogelijk vermeden, aangezien hij hier te veel in zijn bewegingsvrijheid wordt beperkt tijdens het foerageren.

Ook in de winter heeft de boerenzwaluw een voorkeur voor open terreinen met lage begroeiing, zoals savannes en boerenland. Aangezien er geen broedplaats nodig is, is de boerenzwaluw minder kieskeurig wat betreft zijn habitat en vermijdt hij alleen woestijnen en dichte bossen. Boerenzwaluwen hebben vaak een favoriete roestplaats waar ze elk jaar weer in enorme aantallen terugkeren.

De boerenzwaluw is een veel voorkomende broedvogel in dorpen en agrarische gebieden in België en Nederland. Van mei tot juli vindt de eerste broedperiode plaats, gevolgd door een tweede rond september. Uit ringonderzoek is gebleken dat Nederlandse boerenzwaluwen voornamelijk via de Atlantische kust naar hun overwinteringsgebieden in het westen van Centraal-Afrika trekken, tussen Ivoorkust en Angola.

Door veranderingen in de landbouw, bijvoorbeeld de plicht om uit oogpunt van hygiëne stallen af te sluiten, neemt het aantal boerenzwaluwen sinds 1990 in Europa langzaam af. In Nederland is de populatie redelijk stabiel.